

اخلاص ضامن پذیرش اعمال صالح

خطبه‌های پیشنهادی

تدوین و نشر:

بنیاد مجازی آبادگران مساجد

www.aabadgaran.ir

اخلاص ضامن پذیرش اعمال صالح

❖ مقدمه

هدف از عمل صالح بالا بردن معنویت و تکامل روحی انسان است و تکامل روحی زمانی صورت می‌گیرد که عمل از هر نوع خودخواهی و سودجویی پاک باشد. عشق به خدا و جلب رضایت او انگیزه‌ی عمل شود. یعنی عمل با اخلاص همراه باشد. در این خطبه به موضوع اخلاص و اینکه عمل انسان زمانی پذیرفته و مورد قبول خداوند قرار می‌گیرد خالصانه برای خود باید باشد به استناد آیات قرآن و احادیث نبوی می‌پردازیم.

❖ بحث

اخلاص از ریشه‌ی «خُلص» به معنی پیراستن از آمیختگی و برگزیده است. به عبارت دیگر اخلاص انجام دادن عمل برای خدا و پاک کردن نیت از غیر خداست. در قرآن واژه «مخلصین» آمده و مخلصین کسانی هستند که تمام وجودشان را برای خدا خالص کرده‌اند. همچنین کاری را که انجام می‌دهند برای نام و نشان نیست. اخلاص با شرک و ریا قابل جمع کردن نیست و «ریا» نقطه‌ی مقابل اخلاص است. در نزد خداوند عملی قابل پذیرش است که با نیت خالص برای رضای خداوند باشد. کسی که کاری را برای خدا انجام می‌دهد، توقع اجر و پاداش و تشکر از سوی بنده‌ی خدا را ندارد. در دین اسلام دو نکته اساسی در پذیرش اعمال از سوی خداوند وجود دارد:

- اول اینکه آن عمل صحیح صورت گیرد
- و دوم اینکه شرط قبولی عمل، خالص بودن آن است، یعنی با اخلاص و به قصد رضایت خدا و رسولش انجام شود.

مراتب اخلاص

- (۱) اخلاص در اعتقاد و توحید: وظیفه‌ی بندگی اقتضا می‌کند که بندگان خدا، خداوند را با نیت خالص پرستش کنند و در عبادت و پرستش برای خدا شریک نگیرند.
- (۲) اخلاص در عبادت: انجام عبادات خالصانه برای خدا باشد. اخلاص در نماز، روزه، حج، زکات و جهاد.
- (۳) اخلاص در فضایل ایمانی و اعمال اجتماعی: انفاق، اطعام، دعا، توبه، صبر، بیعت، هجرت، شهادت و... تمامی این موارد باید برای خوشنودی خداوند انجام گیرند.

اخلاص و عمل صالح در آیات قرآن

- «آری که کسی که روی خود را تسلیم خدا کند و نیکوکار باشد، پاداش او نزد پروردگارش ثابت است...» (بقره: ۱۱۲)
- «آیا کسی که از رضای خداوند پیروی کرده همانند کسی است که به خشم و غضب خدا بازگشته و جایگاه او جهنم و پایان کار اوست» (آل عمران: ۱۶۲)
- «بگو پروردگارا مرا در هر کاری با صداقت وارد کن و با صداقت خارج کن و از سوی خود حجتی یاری کننده برآیم قرار ده» (اسراء: ۸۰)
- «و امر نشدند مگر اینکه خدا را با اخلاص کامل در دین اسلام پرستش کنند و از غیر دین حق روی گردانند. و نماز بر پا دارند و زکات بدهند و این است دین درست» (بینه: ۵)
- «بگو نماز و تمام عبادات من و زندگی و مرگ من همه برای خداوند پروردگار جهانیان است» (انعام: ۱۶۲)
- پیامبران الهی و در رأس همه‌ی آنها پیامبر گرامی اسلام، خطاب به مردمشان گفته‌اند ما وظیفه داریم شما را به یکتاپرستی دعوت کنیم و در مقابل از شما طلب مزد و پاداش نداریم، ما فقط بخاطر خدا کار می‌کنیم و مزدمان را از او می‌گیریم.

احادیث نبوی در مورد اخلاص و عمل صالح

ابو هریره (رض) روایت می‌کند که از رسول الله (ص) شنیدم که می‌فرمود خدای تعالی می‌فرماید: من بی‌نیازترین شرکاء از شرک می‌باشم، آنکه عملی انجام دهد که غیرم را با من در نظر داشته باشد خودش و شرکش را فرو می‌گذارم.»

بخاری و مسلم از عبدالله ابن عمر روایت کرده‌اند که از رسول الله شنیدم که سه نفر قبل از شما به سفر رفتند. برای سپری کردن شب وارد غاری شدند، ناگهان صخره‌ای از کوه سرازیر شد و دهانه‌ی غار را بست. پس آن‌ها گفتند هیچ کدام از این غار نجات پیدا نمی‌کنیم مگر اینکه از خدا بخواهیم که به برکت اعمال صالحی که انجام داده‌ایم ما را نجات دهد.

مردی از میانشان گفت: بار خدایا من پدر و مادری داشتم که پیر و ناتوان بودند و قبل از ایشان هیچ یک از اعضای خانواده خود را سیراب نمی‌کردم. روزی در جستجوی درخت به راه دوری رفتم و زمانی که برگشتم آن دو به خواب رفته بودند. من سهم شیرشان را دوشیدم چون آن‌ها در خواب بودند، روا نداشتم بیدارشان کنم و کسان دیگر را شیر بنوشانم. من همچنان صبر کردم که آنان بیدار شوند. کاسه شیر در دستم بود تا صبح در حالی که کودکام پیش پایم

از گرسنگی جزع جزع می کردند. سپس آن‌ها بیدار شدند و سهم شیر خود را خوردند. خدایا اگر این کار را بخاطر رضایت تو کرده‌ام ما را از این مشکل نجات بده، سپس صخره کمی دور شد. دیگری گفت خدایا دختر عمویی داشتم که او را خیلی دوست می‌داشتم. خواستم با او همبستر شوم او امتناع کرد، تا اینکه قحطی آمد، وی نزد من آمد به او ۱۲۰ دینار دادم که خود را در اختیارم بگذارد. او این کار را کرد. چون در میان دو پایش نشستم، گفت از خدا بترس و این مهر را جز به حقش دور منما. من در حالی که او را از همه بیشتر دوست داشتم، از او روی برگرداندم و از طلایی که به او داده بودم، گذشتم. خدایا اگر این کار را برای رضای تو کرده‌ام ما را از این مشکل نجات بده. صخره قدری آن طرف تر رفت. سومی گفت خدایا من عده‌ای را اجیر کرده بودم و مزدشان را دادم غیر از یک مرد که دستمزدش را گذاشت و رفت. من مزدش را در کار تجارت به کار گرفتم و در آن سود زیادی عاید شد و مال فراوانی بدست آمد. وی پس از مدتی پیش من آمد و گفت ای بنده‌ی خدا مزدم را بده. من گفتم همه‌ی این شترها، گاوها، گوسفندان و غلامان که می‌بینی از آن توست. آن مرد گفت ای بنده‌ی خدا مرا به تمسخر گرفته‌ای؟ من گفتم تو را مسخره نمی‌کنم. آن‌گاه همه را گرفت و برد. بار خدایا اگر من این کار را برای تو کرده‌ام ما را از این مشکل نجات بده. آن‌گاه صخره کنار رفت و غار باز شد و آن‌ها نجات یافتند.»

❖ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

ردیف	جمع‌بندی بحث
۱	هدف از عمل صالح بالا بردن معنویت و تکامل روحی انسان است و تکامل روحی زمانی صورت می‌گیرد که عمل از خودخواهی و سودجویی پاک باشد.
۲	اخلاص؛ انجام دادن عمل برای خدا و پاک کردن نیت از غیر خداست.
۳	مخلصین کسانی هستند که تمام وجودشان را برای خدا خالص کرده‌اند و کاری را که انجام می‌دهند برای نام و نشان و طلب مزد نیست.
۴	در دین اسلام دو نکته در پذیرش عمل از سوی خداوند وجود دارد: اول اینکه عمل صحیح صورت گیرد؛ و دوم اینکه با اخلاص همراه باشد.
۵	مراتب اخلاقی شامل: اخلاص در اعتقاد، اخلاص در عبادت، اخلاص در فضایل و ایمان است.